

ยุทธศาสตร์รองนำด้านสุขภาพ

“ประยุกต์วัฒนธรรม ลดเหลือมล้า พัฒนาคน นำชนสุขภาพดี ด้วยพระบารมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ”
เพื่อโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

ความเป็นมา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชนและประชาชนชาวไทยทุกภาคส่วน ได้ร่วมใจจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ในการนี้กระทรวงสาธารณสุข ได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานส่วนกลาง ระดับกรม และหน่วยงานส่วนภูมิภาคในภาพรวมของเขตสุขภาพ ได้มีส่วนร่วมเสนอโครงการในส่วนที่รับผิดชอบและมีความพร้อม สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดกระบวนการมีส่วนร่วม ในกระบวนการบูรณาการยุทธศาสตร์ ๑๐ และ ๕ ประเด็น ในการจัดทำงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยกรมและเขตสุขภาพ ได้จัดส่งข้อมูลโครงการที่จะดำเนินการให้สำนักบริหารการสาธารณสุขประจำกลุ่มกรองโครงการเพื่อเฉลิมพระเกียรติฯ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์วิเคราะห์เนื้อหารายโครงการ ตั้งเคราะห์เป้าหมาย หลักด้านสุขภาพกำหนดยุทธศาสตร์รองนำเพื่อขับเคลื่อนด้านสุขภาพให้เป็นเอกภาพ เปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอแนะความคิดเห็นเชิงปริมาณและคุณภาพ และจัดให้มีการประชุมระดมสมองหน่วยงานเกี่ยวข้องวิเคราะห์ความคิดเห็นเพื่อจัดทำข้อเสนอโดยมีหลักการดังนี้

ในช่วงระยะ ๖๐ ปี ที่ผ่านมา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีแนวคิดในการพัฒนาสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยจากที่ทรงมีประสบการณ์ติดตามเยี่ยมเยือนประชาชนทั่วทุกภูมิภาคจริงร้อยตามยุคบทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระองค์ทรงมีพระปณิธานมุ่งมั่น เปี่ยมพระเมตตา และพระกรุณาแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทรงเป็นองค์ประธานโครงการไอโอดีนนำประชาชนให้พ้นทุกข์จากโรคขาดสารไอโอดีน โดยการเพิ่มสารไอโอดีนแก่หญิงตั้งครรภ์ เพื่อสุขภาพอนามัยแม่และเด็กที่มีผลต่อการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทยทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังทรงใส่พระหัตถ์ลดความเหลือมล้าด้านสุขภาพ โดยส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายแดน และทຽวกันดารที่ขาดแคลนทั้งด้านการศึกษา โภชนาการ สุขอนามัยสิ่งแวดล้อม และกำจัดหนองพยาธิ มุ่งมั่นพัฒนาสุขภาพอาในโรงเรียนตำราจตระเวนชายแดนให้เป็นที่พึงแก่นในพื้นที่ชายแดนที่ห่างไกลให้เข้าถึงบริการสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาบริการสุขภาพอื่นๆ รวมทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งให้ชุมชนเข้มแข็ง คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพดี เป็นพื้นฐานการพัฒนาคนที่ยั่งยืน

พระราชกรณียกิจที่ผ่านมาของพระองค์ท่าน ล้วนแสดงให้พสกนิกรประจักษ์ถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนทุกหมู่เหล่า การอื้อเพื่อต่อประชาชนทุกชนชั้น รวมถึงการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อประเทศไทย ที่ต่อประเทศเพื่อนบ้าน การให้ความสำคัญต่อขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม การสามารถใช้สติปัญญาประยุกต์ วัฒนธรรม เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น เพื่อโภชนาการอาหารกลางวันเดือนักเรียนในห้องถินต่างๆ

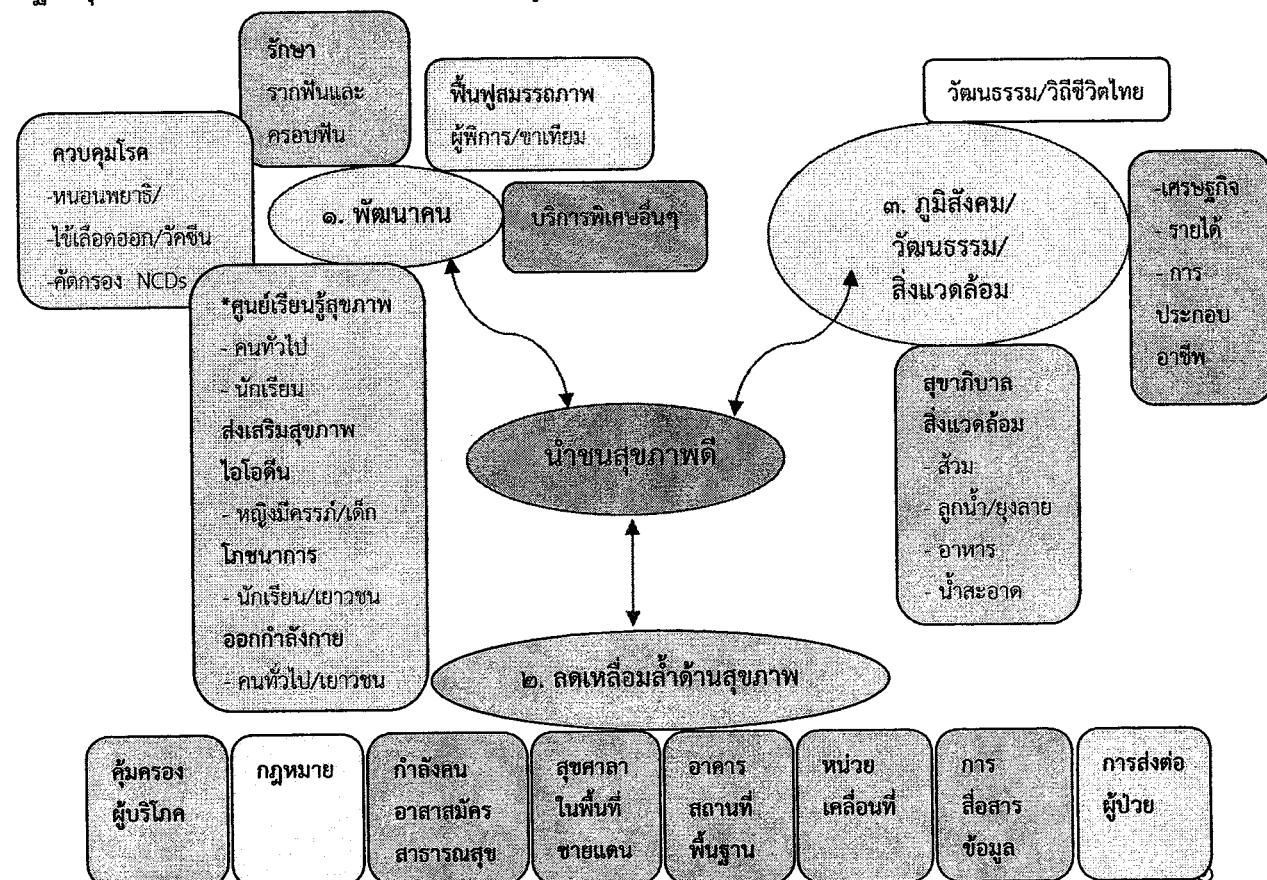
การเสริมไอโอดีนในการผลิตเกลือพื้นบ้านตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

กอปรกับพระปริชาสามารถด้านการศึกษา เป็นแบบอย่างเชิงประจักษ์ ด้านความเป็นประชาธิรัฐ เป็นต้นแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการ สุ จิ ปุ ลิ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทุกครั้งที่ออกเยี่ยมเยือน พสกนิกร ดังนั้นในระยะสั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงได้เสนอ “One Unit One Project” โดยหน่วยงาน บริการสาธารณสุขทุกหน่วยทุกระดับ พร้อมใจกันน้อมจด “ศูนย์เรียนรู้สุขภาพ” ในเดือนเมษายนและตลอดปี ๒๕๕๘ เพื่อให้ประชาชน ได้เรียนรู้ด้านสุขภาพอย่างครบวงจร เป็นรูปธรรม สร้างภาษาสุขภาพ (Health literacy) ลดเหลือมล้า ติดอาวุธทางปัญญา ให้มีภูมิรู้ภูมิธรรมน้อมนำ ประยุกต์ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต ไทย ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเองและครอบครัว ชุมชน ให้มีภูมิคุ้มกันด้านสุขภาพ เพื่อให้มีสุขภาพดี สร้างวัฒนธรรมสุขภาพ ให้ “พฤติกรรมสุขภาพเป็นพื้นฐานและภูมิคุ้มกันการพัฒนาคนไทย และวัฒนธรรม สุขภาพเป็นพื้นฐานและภูมิคุ้มกันในการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายระยะยาวคือ การนำเสนองานวัฒนธรรมสุขภาพทั่วถิ่นไทย ในวาระครบ ๑๐๐ ปี กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

กรอบแนวคิดในการบูรณาการ

“ประยุกต์วัฒนธรรม ลดเหลือมล้า พัฒนาคน นำชนสุขภาพดี ด้วยพระบรมมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ”

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ กระทรวงสาธารณสุข น้อมใจถวายงานเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายหลักสุขภาพ ๓ ด้าน เปรียบประดุจดัง แก้วสามประการ ได้แก่ ๑. ด้านบริการแก่กลุ่มประชากรทุกกลุ่มวัยเพื่อพัฒนาคน ๒. สนับสนุนโครงสร้าง พื้นฐานสุขภาพเพื่อลดเหลือมล้า และ ๓. พัฒนาภูมิสังคม/วัฒนธรรม/สิ่งแวดล้อม เพื่อให้อื้อต่อสุขภาพดี ดังนี้

- การพัฒนาคน สอดรับกับนโยบายการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นยุทธศาสตร์ ๕ กลุ่มวัย สตรีเด็ก เด็กวัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงาน สูงอายุและผู้พิการ การให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและป้องกัน ควบคุมโรค ต่อยอดนโยบายสุขภาพเริ่มต้นที่นี่ (Good Health Start Here) รวมทั้งการรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ ให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ

- การพัฒนาลดเหลือมล้า ส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างเสมอภาคทุกสิทธิ พัฒนาคุณภาพบริการที่ดีกว่าตามนโยบาย (Better Service) บริหารจัดการพัฒนาเครือข่ายบริการสุขภาพ ๑๐ สาขา ประเด็นยุทธศาสตร์ ปฐมภูมิ ทุตติยภูมิ ตติยภูมิและบริการศูนย์ความเป็นเลิศด้านต่างๆ การประสานความร่วมมือภาครัฐเอกชน และความร่วมมือกับภาคอื่นๆ การส่งต่อผู้ป่วย และบริการก่อนถึงโรงพยาบาล รวมทั้ง การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ด้านมาตรฐานคุณภาพบริการ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการ

- สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ประเด็นยุทธศาสตร์ด้าน อาหาร ยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพปลอดภัย การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬาเพื่อสุขภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้การเป็นวัฒนธรรมสุขภาพ เป็นภูมิคุ้มกันประเทศไทย ที่จะเปิดกว้างรับอาเซียนและเวทีโลก

แนวทางการจัดทำโครงการ

๑. การจัดบริการ หน่วยบริการสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่ประสงค์น้อมถวายงานเพื่อเฉลิมพระเกียรติฯ สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายหลัก ๓ ด้านดังกรอบการบูรณาการข้างต้น ดำเนินงานในช่วง มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘ เป้าหมายดำเนินการทุกพื้นที่ ได้แก่ ไอโอดีน และ รณรงค์วัคซีนคอตีบและหัด ฯลฯ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทุกระดับเลือกดำเนินโครงการเจตนาرمณ์ของหน่วยงาน ความพร้อมและบริบทพื้นที่ หน่วยงานละ ๑ โครงการ ลดบทเรียนความสำเร็จเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บริหารความรู้พื้นที่สู่วงกว้าง

๒. การจัดศูนย์เรียนรู้สุขภาพเฉลิมพระเกียรติ หน่วยบริการสาธารณสุขพร้อมใจดำเนินการทุกหน่วยงาน เปิดศูนย์พร้อมกันทั่วประเทศไทย เมษายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป และพัฒนาศูนย์ฯ ในลักษณะพี่เลี้ยงปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Coaching Center) อย่างต่อเนื่อง ให้ประชาชนมีองค์ความรู้สุขภาพที่เข้มแข็ง เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีให้เป็นวัฒนธรรมสุขภาพ ซึ่งมีประสิทธิผลต่อการหล่อหลอมคน (Socialization) สร้างการพัฒนาคนที่ยั่งยืน เป้าหมายหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทุกระดับ หน่วยงานละ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สุขภาพเฉลิมพระเกียรติฯ

๓. จัดกระบวนการคัดสรรพุทธิกรรมสุขภาพดีและเป็นที่นิยมของประชาชน ตกผลึกเป็นวัฒนธรรมสุขภาพ ในทุกพื้นที่ โดยจังหวัด เขตบริการสุขภาพ และกรม สังเคราะห์องค์ความรู้ ๑ พื้นที่ ๑ ใน ๑๒ เขตสุขภาพ ประมวลภาพรวม สื่อสารสาธารณะ ส่งเสริมวัฒนธรรมสุขภาพในแต่ละเขตสร้างสุขภาพดี เชิงประจำปีอย่างต่อเนื่องในวาระครบรอบร้อยปีกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

วิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์

๑. จุดแข็งของยุทธศาสตร์ ดำเนินงานในลักษณะบูรณาการภาพรวมโครงการ โดยเปิดกว้าง เป้าหมาย กิจกรรม และผู้ดำเนินการ โดยมีหน่วยงานด้านสาธารณสุขเป็นแกนนำเชิญชวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑.๑ ทุกภาคีเครือข่ายมุ่งเป้าหมาย “ประชาชนมีสุขภาพดี” เป็นเป้าหมายร่วม (Share Value) ซึ่งครอบคลุมทั้งประชาชนชาวไทย และประชาชนชายแดน ชนกลุ่มน้อยชายขอบ ประชาชน ของประเทศไทยเพื่อนบ้านใกล้เคียง ตลอดจนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

๑.๒ เลือกสรรงกิจกรรมดี/เด่น/สร้างสรรค์ ตอบสนองปัญหาและความต้องการ ของเป้าหมายอย่างยั่งยืน โดยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ลงนำเสนอเป็นร่วมใหญ่ เปิดกว้างกิจกรรมให้พื้นที่สามารถ สอดแทรกในร่วมได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ หน่วยงาน หน่วยบริการ และภาคีเครือข่ายที่มีผลงาน ได้ดำเนินงาน น้อมถวายงานเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมีหน่วยงาน รวมประมาณ ๑๑,๗๖๒ หน่วย ดังนั้น หากทุกหน่วยเลือกเพื่อโครงการดี/เด่น/สร้างสรรค์ เพียงหน่วยละ ๑ โครงการ จะทำให้มีโครงการที่ดีงาม นับเป็นจำนวนมากมาก อันจะแสดงให้เห็นพลังความพร้อมเพรียง รวมกันเป็นโครงการที่ยิ่งใหญ่สมพระเกียรติได้ แม้ว่าจะดำเนินงานโดยงานประจำจากงบปกติ ซึ่งจะสอดรับกับแนวคิดรัฐบาลที่ว่า “เรียนร่าย พอเพียง ทำก่อน ทำจริงจัง ทำทันที” ที่มีนัยแสดงถึงพลังความสามัคคีระหว่างภาคีเครือข่าย ที่จะดำเนินการปฏิบัติ ทุ่มเทพลังกาย พลังใจอย่างจริงจังเพื่อน้อมถวายพระองค์ท่าน

๑.๓ ผู้ดำเนินการ เปิดกว้างสำหรับทุกหน่วยทุกภาคี (All for health for Health for All) ที่มีความพร้อมน้อมดำเนินโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินงานด้านสุขภาพ มีผู้เกี่ยวข้องมาก ทั้งหน่วยงานรัฐ ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานในกำกับรัฐ หน่วยงานรัฐอื่น องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน สามารถ ร่วมดำเนินการได้ ซึ่งจะแสดงออกถึง การมีส่วนร่วม ความสามัคคีของประชาชนทุกแห่งท่าทางฯ เป็นผลดีต่อการพัฒนาสุขภาพที่ยั่งยืน

๒. จุดอ่อนของยุทธศาสตร์ การไม่มีขอบเขตโครงการที่แน่นอน อาจทำให้โครงการเน้นหนัก มากในด้านหนึ่ง เช่น ด้านบริการเพื่อพัฒนาคน หรือด้านโครงสร้างพื้นฐาน แต่อย่างไรก็ตามจุดอ่อน อาจจะเป็นจุดแข็งได้หากมองต่างมุม เพราะไม่ว่าเน้นหนักในด้านไหนก็ต่างเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสุขภาพ ประชาชนทั้งสิ้น นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้หน่วยงานคิดโดยอิสระจะทำให้เกิดการแข่งขัน ผู้จัดทำมีความ เป็นเจ้าของโครงการ (Ownership) สร้างความมุ่งมั่นในการพัฒนาเป้าหมายในพื้นที่ในลักษณะ “ต่างวิธีการ แต่มุ่งเป้าหมายสู่สุขภาพเดียวกัน (One Health) ทั้งแผ่นดิน” ทำให้มีความเป็นเอกภาพ ส่งผลดีต่อการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้วยวัฒนธรรมสุขภาพ ลดความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ควรมีการบริหาร ความเสี่ยงโดยการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนในระดับทุกจังหวัด ทุกเขตสุขภาพ และ ทุกหน่วยงานระดับกรม เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติลงลึกถึงอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน/ชุมชน สร้างความรู้ความเข้าใจ กำหนดแผน กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินการ และตอกย้ำความร่วมมือ ร่วมรับร่วมรับ สุขภาพในระดับพื้นที่และประเทศไทยอย่างเป็นระบบ

๓. โอกาสของยุทธศาสตร์ การดำเนินงานสุขภาพที่ผ่านมา งานสาธารณสุขหลายด้าน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงาน ภาคีที่เกี่ยวข้อง จึงจะประสบผลสำเร็จ เช่น การเข้าถึงบริการสุขภาพ ที่ดีเหมาะสมและทันสมัย อาหารปลอดภัย/การคุ้มครองผู้บริโภค การป้องกันภัยเงยบจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ตามยุทธศาสตร์สุขภาพวิถีชีวิตไทย การลดความเหลื่อมล้ำในงานสาธารณสุขชายแดน สุขภาพ แรงงานต่างด้าว การประยุกต์วัฒนธรรมผลกระทบสุขภาพจากสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ ลดความเหลื่อมล้ำ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทย ในโอกาสเฉลิมพระเกียรติครั้งนี้ จะเป็นการรวมใจ ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมดำเนินการ เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ ทั้งนี้การจะรวมใจผู้คนได้ ต้องขึ้นหลักการ เหตุผล มีความสำคัญเพียงพอ มีความเป็นไปได้อย่างเป็นรูปธรรม การสื่อสาร จุใจ สร้างจิตวิญญาณ การพัฒนา และการซึ่งเป้าหมายร่วม ที่ให้คนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมได้ เป็นการรวมสรรพกำลังดังกล่าวที่ ที่ว่า “การสร้างเสริมสุขภาพ ควบคุณ ป้องกันโรคทุกวิธี มุ่งสู่สุขภาพดีประชาไทย”

กอปรกับเป็นโอกาสในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้เข้มแข็ง เนื่องจากปัญหาสุขภาพ ในศตวรรษที่ผ่านมาปัญหาร่วมสำคัญคือ ด้านความรู้สุขภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ที่ดีของประชาชน สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค เป็นวัচชีวิตสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เจ็บป่วยได้ ตามหลักการ ของ “สร้างนำซ้อม” ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการป้องกันจากเจ็บป่วยด้วยโรคพฤติกรรม โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไต หลอดเลือดสมอง และหัวใจ เป็นต้น ถ้าหากดำเนินการสำเร็จ จะเป็นการ ประยุกต์วัฒนธรรมสุขภาพ ในการสร้างและพัฒนาคน ให้เป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ “คนไทยเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อการสร้างบ้านแปลงเมืองนำความเจริญ สู่เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่ดี สร้างสุขภาวะที่การยั่งยืนให้ประเทศไทย

นอกจากนี้ปัญหาในอนาคต ประเทศไทยกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขัน ในเวทีอาเซียนและเวทีโลก การจับบรรลุผลได้นั้น “คุณภาพคนเป็นปัจจัยสำคัญ” ซึ่งคนจะดีงามได้สังคมต้องมี “วัฒนธรรมสุขภาพเข้มแข็ง” สะท้อนให้เห็นรากเหง้าที่ดีงาม วิถีชีวิตไทย ประยุกต์สร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับ บริบทพื้นที่ แสดงรูปธรรมถึงความเป็นอธิรักษะของประเทศไทย สามารถป้องกันผลกระทบจากการแพร่ต่าง ของพฤติกรรมสุขภาพ การจำกัดเคลื่อนย้ายผู้คน การหลั่งไหลของผู้คนตามกระแสเศรษฐกิจ จากการเปิดเสรี อาเซียน และผู้คนทุกสารทิศทั่วโลก ดังนั้นจึงเป็นโอกาสของประเทศไทยคราวได้มีการเตรียม “วัฒนธรรม สุขภาพ” เป็นพื้นฐานความพร้อมในการเป็นเบ้าหลอมผู้คนให้มีพฤติกรรมดีงามในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยเน้นการขัดเกลาของสังคม (Socialization) ดังกล่าวที่ “ในไทยสร้างพฤติกรรมสุขภาพให้ดีเหมือนคนไทย” เช่นนี้คนไทยต้องมีพฤติกรรมสุขภาพ/วัฒนธรรมสุขภาพที่ดีก่อนเป็นเบื้องต้นเพื่อเป็นแบบเป็นกลไก/ มาตรการในการควบคุมคนในสังคมให้มีสุขภาพที่ดีงาม

๔. วิกฤต ภาวะคุกคาม ภาวะโลกร้อนแฉน ข้อมูลข่าวสารรวดเร็ว ลงลึกถึงระดับบุคคล การโฆษณาเพื่อการค้า ชวนเชื้อ สร้างความค่านิยมเที่ยม ให้มีพฤติกรรมสุขภาพในทางที่ผิด อาทิ พฤติกรรม ผู้คนทางเพศที่คบหาได่ง่ายไร้ภาระผูกพันแต่สุ่มเสี่ยงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ การเดี้ยงดูบุตร ด้วยเทคโนโลยี วัฒนธรรมบริโภคสมัยใหม่เสี่ยงต่อการเกิดโรคอ้วน วิถีชีวิตทำงานกับคอมพิวเตอร์เสี่ยงต่อ ความเสื่อมทางสายตา และสมรรถนะของอearn และกล้ามเนื้อ การใช้เทคโนโลยีเสริมความสะดวกสบายทำให้

ไม่ออกกำลังกาย รับประทานอาหารอกบ้าน ที่มีโอกาสเป็น มีสิ่งปนเปื้อน มีสิ่งปรุงแต่งมาก ไม่สะอาด ขาดคุณภาพ ทำให้ร่างกายอ่อนแอด สะสมสารพิษ เจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินอาหาร และโรคเรื้อรัง การคุณภาพติดต่อ ที่รวดเร็ว มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุ และการนำและกระจายโรคติดต่อ การประกอบอาชีพ และ อุตสาหกรรมที่เสี่ยงต่อสารเคมี อุบัติเหตุ อุบัติภัย นอกจากนี้ขยะพิษ ขยะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มีสารพิษ สารเคมี ที่คุกคามสิ่งมีชีวิตในระบบบินิเวศ มีผลกระทบต่อสุขภาพเป็นต้น ทำมกlong ความหลากหลายของข้อมูล ข่าวสารต่างๆ การโฆษณา เพื่อการค้า สุ่มเสี่ยงต่อการนำมาใช้โดยไม่เหมาะสม หรือใช้ในทางที่ผิด เช่น การลดความอ้วนด้วยยา หรือสารเคมี อาหารเสริม ยาบำรุงกำลัง การศัลยกรรมความงาม เครื่องสำอาง การต้องการบริการความค่านิยมที่เกินความจำเป็น ก่อปรับเปลี่ยนเข้าสูงสุดอย่างประเทศไทยการเตรียม ความพร้อมด้านการดูแลด้วยครอบครัว ชุมชน การดูแลระยะยาว และการดูแลระยะสุดท้ายของชีวิต ให้สามารถจากโลกนี้อย่างมีความสุขตามอายุขัย จำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมสุขภาพการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เป็นจุดค้นจัดการพัฒนาที่ภาครัฐจำเป็นต้องผลักดันเป็นโอกาส “พัฒนาศูนย์เรียนรู้ สุขภาพเฉลิมพระเกียรติ” เป็นฐานสร้างให้ประชาชน “คิดเป็น ทำเป็น มีพัฒนาระบบที่สุขภาพดี ถูกต้องตาม ธรรม” บนหลักการด้านความรู้สุขภาพที่ถูกต้อง เหมาะสม สถาคล่องกับภูมิสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีต้นแบบ มีพื้นที่สื่อสาร ปรับพฤติกรรม การให้พัฒนาสุขภาพมีความต่อเนื่อง เป็นวัฒนธรรมสร้างพลังด้าน “ความรู้ ศติ ปัญญา เพื่อสุขภาพดี” พัฒนาไปสู่ความตระหนักรู้ด้านสุขภาพระดับ “จิตวิญญาณ” นับเป็นปัจจัย “สำคัญที่สุด สร้างยกที่สุด” ในองค์ประกอบ ๔ ด้านของสุขภาพ ได้แก่ ๑) กาย ๒) จิตใจ ๓) สังคม ๔) จิตวิญญาณ

ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวข้างต้นการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ในตาราง TOWS เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ได้ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ วิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ TOWS

TOWS	T : วิกฤติ <ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารໄร์ฟรมแคน - ประชาชนมีพัฒนาระบบที่สุขภาพดี - เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย คนรักสุขภาพ ไม่ออก กำลังกาย ร่างกายไม่แข็งแรง - การคุณภาพรวดเร็วทำให้เกิดอุบัติเหตุ - เปิดเสรีอาชีวินผู้คนหลากหลาย วัฒนธรรมหลังใหม่เข้าประเทศ - วัฒนธรรมเลียนแบบต่างประเทศ ที่เสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น การกินปลาดิบของญี่ปุ่น ศัลยกรรมความงาม ของเกาหลี การบริโภคอาหาร 	O : โอกาส <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนางานที่ต้องร่วมมือกับหน่วยงานภาคอื่นๆ - ปรับเปลี่ยนพัฒนาระบบที่สุขภาพให้ยั่งยืนเป็นวัฒนธรรม - พัฒนาศูนย์เรียนรู้สุขภาพดี จัดเป็นงานยกยิ่ง แต่หากพัฒนาสำเร็จจะเป็นคุณต่อแผ่นดินอย่างเงenkognant

	งานด่วน ค่านิยม วัฒนธรรมทางเพศ และการสร้างพื้นฐานครอบครัว การดูแลผู้สูงวัยเป็นต้น	
W : จุดอ่อน	<ul style="list-style-type: none"> - ยุทธศาสตร์ไม่มีขอบเขต ที่เน้นอนามีเพียงกรอบการดำเนินงานกว้างๆ - โครงการที่หน่วยงานเสนอมาที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่สามารถบูรณาการกับหน่วยงานภาคอื่นได้มีน้อยมาก - การพัฒนาพฤษติกรรมสุขภาพ เป็นงานยากและเป็นเป้าหมายที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> กลยุทธ์ “สร้างพฤษติกรรมวัฒนธรรมสุขภาพที่ยั่งยืน” <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ความรู้สุขภาพนำการปรับพฤษติกรรม - ศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤษติกรรม - ประยุกต์ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาพฤษติกรรมสุขภาพ - คัดสรรพฤษติกรรมสุขภาพดี เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ส่งเสริมเป็นวัฒนธรรมสุขภาพดีที่ยั่งยืน
S : จุดแข็ง	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงมีนโยบาย Good Health Start Here และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ Health Literacy เป็นต้นทุนเดิม - การพัฒนา/ถ่ายทอดองค์ความรู้สุขภาพ เป็นภารกิจพื้นฐานของหน่วยงานระดับกรมทุกกรม - หน่วยงานสาธารณสุขมี ครอบคลุมทุกระดับ และมีจำนวนมากกว่าหนึ่งหมื่นแห่ง ทั่วประเทศ - งานสาธารณสุขมีการจัดทำเว็บวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสารเผยแพร่ On line เป็นจำนวนมาก - สถานบริการสาธารณสุข มีศักยภาพในการจัดการความรู้ด้านสุขภาพ - มุ่งเป้าหมายร่วมยั่งยืน กำหนดกรอบยุทธศาสตร์เป็นรุ่มใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> กลยุทธ์ “พูดเป็นเสียงเดียวกัน Sound Policy” <ul style="list-style-type: none"> - ทำโครงการปกติอย่างพร้อมเพรียง - ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วม เฉลิมพระเกียรติฯ - ทุกคนมีอุปกรณ์สนับสนุนเฉลิมพระเกียรติ โดย ศึกษาเรียนรู้สุขภาพตลอดชีวิตและปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมสามารถพึ่งตนเองได้ในทุกระดับ

-เปิดกว้างการดำเนินงานให้สามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างหลากหลายในร่มโครงการใหญ่ที่มีเป้าหมายสุขภาพดีร่วมกัน(Share Value)ของคนในสังคม		(Hard Approach) เพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน รองรับการเปิดเสรีอาเซียนและประชาคมโลก
---	--	--

แผนหลักการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	จัดทำร่างและบูรณาการยุทธศาสตร์ลงนำ / โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ด้านสุขภาพ ด้วยกระบวนการ มีส่วนร่วม	ส.ค.- ก.ย. ๕๗	ปกติ	สนย.
๒	ผู้บริหารชี้แจงนโยบาย การดำเนินงาน ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘	ต.ค. ๕๗	ปกติ	สนย.
๓	เสนอยุทธศาสตร์ลงนำ/ โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ด้านสุขภาพ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	ต.ค. ๕๗	ปกติ	สนย.
๔	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอนุมัติ ยุทธศาสตร์ ลงนำและ โครงการเฉลิมพระเกียรติฯด้านสุขภาพ	ประมาณ มี.ค. ๕๘	ปกติ	สำนัก นายกรัฐมนตรี
๕	จังหวัด เขตบริการสุขภาพ และกรม เสนอโครงการ บริการ /ศูนย์เรียนรู้ ตามแนวทางในยุทธศาสตร์	มี.ค. ๕๘	ปกติ	จังหวัด/ เขต/ กรม
๖	สื่อสารนโยบาย ยุทธศาสตร์ เตรียมการโครงการฯ ชี้แจงหน่วยปฏิบัติ ให้ประยุกต์กับบริบทท้องถิ่น เชิญชวนภาคีเครือข่ายต่างๆ ร่วมดำเนินงานพร้อมกัน ทั่วประเทศ	มี.ค.๕๘	ปกติ	หน่วยงาน สธ. ทุกระดับ/ ภาคีเครือข่าย
๗	เปิดศูนย์เรียนรู้สุขภาพเฉลิมพระเกียรติฯ เน้นการ เป็นศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พร้อมกันทั่วประเทศ	เม.ย. ๕๘	ปกติ	หน่วยงาน สธ. ทุกระดับ
๘	พัฒนาระบบข้อมูล กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่าย	ม.ค.-ก.ย. ๕๘	ปกติ	จังหวัด/ เขต/ กรม
๙	จัดกระบวนการ คัดสรองค์ความรู้สุขภาพ ที่จะตอกยึด เป็นวัฒนธรรมสุขภาพในแต่ละพื้นที่ โดยกระบวนการ มีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ก.ค.-ส.ค. ๕๘	ปกติ	จังหวัด/ เขต/ กรม/สป.
๑๐	ประเมินผล สรุปองค์ความรู้วัฒนธรรมสุขภาพประจำ ท้องถิ่น พื้นที่ พร้อมสื่อสารสาธารณะ	ก.ย. ๕๘	ปกติ	จังหวัด/ เขต/ กรม/สป.

ลำดับ	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑๑	ประมวลองค์ความรู้ ตกผลีกิจกรรมชั้นเรียนสุขภาพไทย น้อมถวายเฉลิมพระเกียรติฯ ในภาพกราฟท์ สาธารณสุข เผยแพร่ Online	ก.ย. ๕๘	ปกติ	เขต/กรม/ สป กระทรวง สาธารณสุข
๑๒	ดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ในวันครบรอบรัชกาลปีกระทรวงสาธารณสุข มุ่งสู่เป้าหมายประชาชนสุขภาพดีอย่างยั่งยืน	ปี ๕๙/ ๖๐/๖๑	ปกติ	เขตสุขภาพ/ กรม/กระทรวง สาธารณสุข/ ภาคีเครือข่าย

หมายเหตุ งบประมาณส่วนใหญ่ใช้งบปกติของหน่วยงาน ทั้งนี้ห่วงงานสามารถแสวงหาความร่วมมือและ
แหล่งงบประมาณอื่นได้ตามศักยภาพและบริบทพื้นที่

ສຽງໂປ່ງໂຄຣການເຊື້ອງພະລັດທີ່ໄດ້ໃຫ້ມາ ແລ້ວ ສະແດງວ່າ ພະຍານ ເຊິ່ງໄດ້ມາ ໂດຍບໍ່ໄດ້

ລຳດັບ	ຊື່ໂຄຣການ (ຕີມ)	ຊື່ໂຄຣການ (ຖ່ານ)	ໜ່າຍເຫັນ
๑	ໂຄຣການເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ ແລ້ວຮັບຮັບຜິດພາຍໃນການ ສະໝັກພະຍານທີ່ມີກຳນົດ	ໂຄຣການເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ ແລ້ວຮັບຮັບຜິດພາຍໃນການ ສະໝັກພະຍານທີ່ມີກຳນົດ	ກຽມເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ ແລ້ວຮັບຮັບຜິດພາຍໃນການ ສະໝັກພະຍານທີ່ມີກຳນົດ
๒	ໂຄຣການເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ (ເພື່ອຮັບຮັບຜິດພາຍໃນການ ສະໝັກພະຍານທີ່ມີກຳນົດ)	ໂຄຣການເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ (ເພື່ອຮັບຮັບຜິດພາຍໃນການ ສະໝັກພະຍານທີ່ມີກຳນົດ)	ກຽມເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ (ເພື່ອຮັບຮັບຜິດພາຍໃນການ ສະໝັກພະຍານທີ່ມີກຳນົດ)
๓	ໂຄຣການ ເຊິ່ງໄດ້ມາ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ	ໂຄຣການ ເຊິ່ງໄດ້ມາ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ	ກຽມເຫັນວ່າ ນີ້ແມ່ນເວັບເວັນຂອງພະຍານ ໃນການເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດ

ໜ່າຍເຫັນ : ๑. ປັບປຸງສິນສູງໃໝ່ເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ
ໜ່າຍເຫັນ : ๒. ກຽມເປັນປົງໂຄຣການແພັນພົມກຳນົດ

ໜ່າຍເຫັນ : ๓. ປັບປຸງສິນສູງໃໝ່ເຫັນວ່າ ບໍ່ມີກຳນົດ

ໜ່າຍເຫັນ : ๔. ກຽມເປັນປົງໂຄຣການແພັນພົມກຳນົດ